

Sygn. akt VI Gz 200/14

POSTANOWIENIE

Dnia 20 sierpnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Beata Hass - Kloc

SO Anna Harmata (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Joanna Stafska

po rozpoznaniu w dniu 20 sierpnia 2014 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku dłużnika E. M. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) oraz będącą współnikiem spółki cywilnej pod firmą (...) s.c E. M. i G. M.

o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika

w przedmiocie zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego

w R. V Wydziału Gospodarczego Sekcja ds. Upadłościowych i Naprawczych z dnia 4 czerwca 2014 r., sygn. akt V GU 15/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie V Wydziałowi Gospodarczemu Sekcja ds. Upadłościowych i Naprawczych do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 4 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy

w R. V Wydział Gospodarczy Sekcja ds. Upadłościowych i Naprawczych oddalił wniosek dłużnika E. M. prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą (...) oraz będącej współnikiem spółki cywilnej pod firmą (...) s.c E. M. i G. M. o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku.

Przedstawiając motywy swego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał się na przepisy art. 10 i 11 ust. 1 i 2 pr. upadłościowego i naprawczego, wskazując że łączna kwota zadłużenia wynosi 2.174. 428, 80 zł. Zastrzegł przy tym, że jest to kwota łącznego zadłużenia małżonków E. i G. M. (który także złożył wniosek o ogłoszenie upadłości), za które to zadłużenie małżonkowie są solidarnie odpowiedzialni jako dłużnik albo poręczyciel. Uwzględniając podaną wysokość łącznego zadłużenia dłużnika i G. M. Sąd I instancji przyjął, że jego zadłużenie wynosi 1/2 łącznego zadłużenia obojga małżonków, a suma niewykonanych zobowiązań przekracza wartość bilansową przedsiębiorstwa, co w ocenie Sądu oznaczało, że dłużnik jest niewypłacalny w rozumieniu w/w przepisów.

Sąd Rejonowy ponadto ustalił, że w skład majątku dłużnika wchodzi m.in. nieruchomości gruntowa położona w R. - P., przy ul. (...), o powierzchni 0,909 ha, stanowiąca działki: (...)i (...), obręb ewidencyjny (...), objęte Księgą Wieczystą (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie VII Wydział Ksiąg Wieczystych, zabudowaną

budynkiem mieszkalnym jednorodzinny, która stanowi wspólność ustawową majątkową małżeńską dłużnika E. M. i G. M..

Sąd Rejonowy zaznaczył też, iż wskazana w wykazie majątku wartość nieruchomości jest mocno zawyżona, gdyż została ustalona na podstawie operatu szacunkowego z 2011 r. Sąd podał dalej, że w/w nieruchomość została nabyta na współwłasność ustawową majątkową małżeńską 17 lipca 2006 roku. Na powyższej nieruchomości zabudowanej budynkiem jednorodzinny dłużnik, celem zabezpieczenia wierzytelności z tytułu umowy kredytu zawartej w dniu 25 lutego 2011 r. przez dłużnika E. M. i jej małżonka G. M. z (...) Bankiem (...) S.A. w K. Oddział w R. (w tym wierzytelność z tyt. kredytu, odsetek od kapitału i odsetek za opóźnienie spłaty kredytu, roszczeń z tytułu opłat i prowizji oraz poniesionych przez Bank kosztów ustanowienia zabezpieczenia wraz z odsetkami od tych kosztów) ustanowił hipotekę umowną do sumy 990.000,00 zł.

Sąd Rejonowy ustalił również, iż dłużnik posiada ruchomości w postaci samochodu osobowego marki J. (...), rok produkcji 2007, stanowiący współwłasność dłużnika (...) Bank S.A. (w 51 %), pojedyncze meble i sprzęt, będące na wyposażeniu i nie przedstawiające większej wartości; wierzytelności w kwocie 1.066,45 zł (wyliczone według należności głównych) plus 68. 339,43 USD ; udział (1) o wartości nominalnej 50 zł w spółce pod firmą (...)E.G. (...) Sp. z o.o. w R., księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jednocześnie Sąd stwierdził brak na rachunkach bankowych dłużnika środków pieniężnych.

Kolejno w zakresie należności, Sąd I instancji ustalił, że wierzytelność w kwocie 68.339,43 USD przysługująca od kontrahenta ukraińskiego nie jest możliwa do wyegzekwowania na drodze prawnej. Pozostałe wierzytelności przysługujące dłużnikowi wobec dwóch podmiotów stanowią jedynie kwotę

1. 066,45 zł, która to kwota – w opinii Sądu Rejonowego jest także wątpliwa do odzyskania i pozostaje bez wpływu na jego kondycję finansową dłużnika.

W zakresie kosztów postępowania upadłościowego Sąd Rejonowy przyjął, że będą one wynosić ok. 70.000 zł, na które składać się będzie m.in. wynagrodzenie syndyka, obsługa prawna i księgowo, koszty postępowań sądowych, koszty archiwizacji dokumentacji upadłego, opłaty kancelaryjne, jak również podatki i inne daniny publiczne.

Powyższe ustalenia, w ocenie Sądu I instancji nie pozostawiały wątpliwości, co do niewypłacalności dłużnika. Sąd stwierdził, że celem postępowania upadłościowego jest w pierwszej kolejności zaspokojenie wierzycieli, a zatem posiadanie majątku lub dochodów pozwalających na zaspokojenie kosztów postępowania oraz co najmniej częściowo wierzycieli jest warunkiem koniecznym dla uznania dopuszczalności uwzględnienia wniosku o ogłoszenie upadłości. Wskazując na przepis art. 13 ust. 1 prawa upadłościowego i naprawczego Sąd Rejonowy stwierdził, że w okolicznościach niniejszej sprawy dłużnik nie posiada wystarczającego majątku. W ocenie Sądu Rejonowego przede wszystkim w/w nieruchomość, której wartość zabezpieczeń przewyższa jej realną wartość, pozostałe składniki stanowią niską wartość, a ponadto dłużnik nie posiada żadnej gotówki, która mogłaby zostać przeznaczona na zaspokojenie kosztów postępowania. Sąd ustalił również, iż struktura składników masy (w szczególności dotyczy to jedyne go środka transportu) nie pozwala na jego sprzedaż w trybie art. 310 pr. up. i n., natomiast pozostałe ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania stanowią znikomą wartość.

Podsumowując swoje rozważania Sąd I instancji stwierdził, że ewentualnie uzyskana kwota z likwidacji majątku dłużnika nie pozwoli pokryć tych kosztów w całości, a zatem wszczynanie postępowania upadłościowego nie jest celowe.

Z powyższym rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego nie zgodziła się dłużniczka – E. M. wywodząc zażalenie, w którym domagała się uchylenia postanowienia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 13 ust. 1 pr. upadł. i naprawczego poprzez dokonanie błędnych ustaleń co do sytuacji majątkowej wnioskodawcy.

Zdaniem dłużnika wartość ruchomości, dóbr niematerialnych i prawnych oraz wierzytelności, nawet ocenianych szacunkowo, jest wystarczająca dla przeprowadzenia postępowania upadłościowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie dłużnika jest zasadne i zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie okolicznościami faktycznymi prawidłowo ustalonymi przez Sąd I instancji i niekwestionowanymi przez skarżącą był fakt nieregulowania przez dłużnika swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, a więc jego niewypłacalności. Sąd Rejonowy dokonując ustaleń w zakresie sytuacji majątkowej dłużnika oraz zaistnienia przesłanek do ogłoszenia upadłości w opcji likwidacyjnej oparł się na treści oświadczenia dłużnika złożonego we wniosku o ogłoszenie upadłości, jak również na sprawozdaniu Tymczasowego Nadzorca Sądowego. Nadzorca Sądowy został wezwany do złożenia pisemnego sprawozdania, w którym miał ocenić stan przedsiębiorstwa, prawdziwość danych przedstawionych przez dłużnika we wniosku, możliwość wyegzekwowania należności od wierzycieli, możliwość kontynuacji działalności gospodarczej, jak również ocenić przyczyny złożenia przez dłużnika wniosku o ogłoszenie upadłości i dokonać analizy stanu majątkowego pod kątem możliwości spieniężenia składników masy. Ponadto Tymczasowy Nadzorca Sądowy zobowiązany został do podania orientacyjnej wartości kosztów postępowania o ogłoszenie upadłości i postępowania upadłościowego, z wyszczególnieniem szeregu wskazanych pozycji.

Na wstępie rozważań należy wskazać, że celem postępowania upadłościowego, jak trafnie zauważył Sąd I instancji, jest zaspokojenie, choćby niepełne, wierzycieli upadłego dłużnika. Jeżeli zatem nie jest możliwe osiągnięcie tego celu, czego dobitnym świadectwem jest brak środków na pokrycie kosztów postępowania, w ogóle nie powinno się go wszczynać,

a będące już w toku powinno się umorzyć (art. 13 ust. 1, art. 361 pkt 1 pr. upadł.

i napr.). Należy jednak podkreślić, że przepis art. 13 ust. 1 pr. upadł. i napr. nie uzasadnia oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości tylko dlatego, że w majątku dłużnika nie ma środków pieniężnych lub papierów wartościowych albo rzeczy ruchomych dających się łatwo spieniężyć na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego (postanowienie SN z 13.3.1998 r., I CKN 540/97, OSNC 1998, Nr 12, poz. 204). Powyższy przepis ma bowiem na względzie cały majątek dłużnika, a nie tylko, jak np. art. 361 pkt 2 pr. upadł. i napr. „fundusze płynne”.

Sąd może oddalić wniosek o ogłoszenie upadłości w razie stwierdzenia, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania.

Dalej zwrócić uwagę należy, iż w postępowaniu upadłościowym wyróżniamy dwie fazy: postępowanie w przedmiocie ogłoszenia upadłości oraz postępowanie po ogłoszeniu upadłości (sensu stricto postępowanie upadłościowe). Oczywistym jest, że koszty postępowania upadłościowego powstają po ogłoszeniu upadłości. O powyższym świadczy unormowanie art. 230 ust. 2 p.u.n., który stanowi, że do kosztów postępowania upadłościowego należą między innymi przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości podatki i inne daniny publiczne, czy też przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości należności ze stosunku pracy oraz należności z tytułu składek społecznych. Z tego też względu przed ogłoszeniem upadłości dłużnika (na etapie rozstrzygnięcia wniosku o ogłoszeniu upadłości) ustalenie kosztów postępowania upadłościowego może być wyłącznie hipotetyczne. W istocie w przepisie tym jest mowa o przewidywanych kosztach postępowania upadłościowego. Skoro zatem koszty te mają dopiero powstać, to nie sposób dokonać ich ustalenia w oparciu o jakiegokolwiek dowody.

W kontekście powyższych rozważań, po pierwsze należy zauważyć, że Sąd Rejonowy wskazując na własne kalkulacje co do powołanych składników majątku skarżącego – poza skrótowym zasygnalizowaniem – nie przedstawił szerszych wywodów w tym zakresie. Wywody Sądu w istocie ograniczają się do powtórzenia treści zawartej w sprawozdaniu Nadzorca. Takie prezentowanie stanowiska zasadniczo utrudnia kontrolę instancyjną stanowiska Sądu pierwszej instancji. Przy obecnym stanie zadłużenia z tytułu kredytu hipotecznego i wartości rynkowej nieruchomości

(1.060.220 zł), w matematycznym rozliczeniu rzeczywista wartość nieruchomości i to przy uwzględnieniu hipoteki na kwotę 992.000 zł jest (wbrew stanowisku Sądu Rejonowego) dodatnia.

Zaznaczyć przy tym należy, iż Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia sam stwierdził, że wartość zabezpieczeń na nieruchomości wynosi 654.697,74 zł.

Nie można zatem zgodzić się za Sądem Rejonowym, który jednocześnie bez wnikliwej analizy, stwierdził lakonicznie, że wartość zabezpieczeń przewyższa jej realną wartość, co niewątpliwie prowadzi do wniosku, iż sąd rozpoznając wniosek o ogłoszeniu upadłości odstąpił od przeprowadzenia bliższej analizy tych danych, jednocześnie nie posługując posiłkowymi wiadomościami. Trzeba mieć na uwadze, iż przepis art. 23 pr. upadł. i napr. wymaga zobrazowania aktualnego stanu majątku, tj. z daty zgłoszenia wniosku. Ponadto Sąd powinien również w oparciu o przywołany wyżej przepis, czy to poprzez wezwanie dłużnika, czy też poprzez zwrócenie się do Banku, ustalić aktualną wysokość zadłużenia z tytułu kredytu hipotetycznego wraz z należnościami ubocznymi. Tym samym zważywszy na fakt, że majątek dłużnika składa się z nieruchomości, to ustalenie przez Sąd Rejonowy szansy spieniężenia tego majątku bez aktualnej wyceny sporządzonej przez rzeczoznawcę (biegłego), jest jedynie pobieżna.

W ocenie Sądu Okręgowego nasuwają się również zastrzeżenia co do ustalonej wysokości przewidywanych kosztów postępowania upadłościowego, obejmujących wynagrodzenie syndyka masy upadłości. W tym zakresie Sąd Rejonowy przyjął (za sprawozdaniem (...)) koszty postępowania przewidujące okres do 30 miesięcy. W ocenie Sądu Odwoławczego taki przewidywany czas trwania postępowania wydaje się nie do końca racjonalny i uzasadniony koniecznymi do wykonania czynnościami przewidzianymi przepisami, zwłaszcza, że jak już ustalono jedynym majątkiem dłużnika jest nieruchomość, co powinno spowodować, iż realny czas trwania postępowania nie powinien przekroczyć 12 miesięcy, a co za tym idzie przewidywane koszty powinny być niższe.

W kontekście powyższych argumentów Sąd Okręgowy rozpoznając niniejsze zażalenie dłużnika uznał, że Sąd I instancji nie dokonał w sposób wystarczający ustaleń, a w konsekwencji oceny przesłanki z art. 13 ust.1 prawa upadłościowego i naprawczego, tj. czy majątek dłużnika wystarczy na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego. Dlatego też – na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. – Sąd Okręgowy zaskarżone orzeczenie uchylił, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie V Wydziałowi Gospodarczemu Sekcja Upadłościowa.

Sąd Rejonowy rozpoznając ponownie sprawę zobligowany będzie poczynić ustalenia przede wszystkim co do aktualnej wartości rynkowej majątku dłużnika, a następnie dokonać analizy możliwości jego spieniężenia oraz co do aktualnej wysokości spłaconego kredytu. Sąd winien celem powyższego rozważyć wysłuchanie dłużnika, bądź zobowiązać go do złożenia pisemnych wyjaśnień, bądź zwrócenia się do Banku, a także ewentualnie, w zakresie wartości nieruchomości rozważyć zlecenie biegłemu dokonanie wyceny majątku. Następnie na podstawie tak poczynionych ustaleń dokona oceny zaistnienia przesłanki z art. 13 ust. 1 pr. upadłościowego i naprawczego, również w kontekście oceny możliwości zaspokojenia (przynajmniej częściowego) wierzycieli, przy uwzględnieniu bezspornej – na dzień złożenia wniosku - kwestii niewypłacalności dłużnika i wyda stosowne orzeczenie.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)